

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Feria VI. Post Domini Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

uerantiam declarauerint, exaudire. Quod uiuo hic exemplo in Euangelio discimus. Videas hic namq; peccatricem, magno labore post tertiam repulsam exauditam, suaque perseverantia & nimia importunitate quod petebat, obtinentem.

Exaudit, exaudit sine dubio tandem peccatores Deus, si modo supplex & humilis sis, in postulando perseueres, ac cōfidenter dicas: *Etiā Domine, nam & catelli edunt de micā*: quod Theophylactus, qui late excurrens hic luxuriatur, ita explicat: quamuis canis sim & indigna. Verissimum est Domine, catellam me esse fateor, foraminam miseram, desertam & afflictam: at nō panem filiorum te rogo: neq; enim adeo impudens, effrons aut adeo male sum edocta. Scio, Iudæos esse filios tibi charissimos, atq; eorum te potissimum causā in mundum venisse: non quæro signa & prodigia, qualia olim in Ægypto operatus es, aut in mari Rubro, aut in deserto. Non postulo pluuiam illam cœlestem mannae, non aquas ē petra promanantes, sunt illa namq; panis Israelitarum: verum exiguam quandam micam ex omnipotente tua mensa decidentē, sanitatem, s. filia mea quæ à dēmonio cruciatur, supplex obtestor. hæc enim non nisi mica quædam est, si cum magnis illis miraculis, quæ ipse olim edidisti comparatur. O fidem admirabilem, o humilitatem imitandam, o perseverantiam omnib. sæculis deprecandam! *O mulier magna est fides tua*: iam te amplius reiicere non possum, tua me euicit patientia & pertinacia: quodcunq; postulaueris, libens concedo: *fat tibi sicut uis*. Postulata tua concessa sunt, preces exaudita, filia sanitati restituta.

O dulcissime Iesu vnice. Secuator orbis, misericordiae ac bonitatis fons exuberantissime, qui perseverantiam amas, qui precib. importunè quodā modo sollicitari vis: Deus qui initio quidē austerus & rigidus, ac peccatores longè à te repellere uideris: uerum tandē in gratiam recipis, ac benigne exaudis. Ecce tibi hic aliam quādam Chananaā, animam nempe meam, afflictam, & deiectā, quæ tuis sese pedib. prouoluens misericordiā implorat, *Miserere mei, filia mea malè à dēmonio uexatur*. Benignissime Deus mihi succur-

Theoph. in
6.13.
Matt.

re filia mea, anima nimirum mea torquetur, diuexatur non à dēmonio, sed à dēmoniis sexcentis, innumeris scilicet peccatis, auaritia, gula, & luxuria. Heu quam terribiles dēmones! quam grauiā peccata! quantaq; in animam crudelitare defæuiunt. Ad sis igitur creator eiusdem, Deus ac Redemptor, sana eam: quam gratiam si à te impetrauerit Domine, erit cur misericordiam in hoc mundo, ac gloriam in altero deprecet ac mereatur. Amen.

FERIA VI. POST DOMIN. I.
QUADRAGESIMA.

Partitio.

- I. *Paranesis de misericordia Dei.*
- II. *De Probatica piscina.*
- III. *De porticibus quinque paucis.*
- IV. *De ipso paralytico.*

Est autem Ierosolymis Probatica piscina.
Ioan. 5.

FIGURA.

RES plane admirabilis comunem naturæ ordinem excedens fuit, Naamaanē illum Syrum lepra infectū, Iordani sese immergentem, mundatum & adeo integrum exire, nihil ut caro eius à carne pueri paruuli discreparet. At multo maius miraculū est, hodierna die paralyticum, qui sese loco mouere nō poterat, imo triginta iam annorum spatio ea iam ægritudine laborauerat, piscinam Probaticam ingressum, mox sanum & integrum, omnibusq; membris confirmatis exeuntem intueri. Illud quidem Elizabethus Propheta in media Iudæa, hoc uero Iesus Christus Prophetarum Princeps in medio Ierusalem operatus est. Ut porro uobis omnia quæ ad luculentum hoc miraculum spectare uidentur: digne & pro rei pondere explicemus: Spiritus sancti opem, ut ille intellectum illuminet, uirginem Mariam ad hoc potissimum, uelut patronam & aduocatam adhibendo, recitantes *A V E M A R I A*, inuocemus.

Magnus ille Prophetarū Rex ac Regum Propheta Dauid, apposite sane ac multis de causis misericordiae Domini, ueluti amplissimam

4 Reg.

I.

Psalm.

fenam laudum eius materiam, ac cithara sua dignum carmen, ad celebrandum delegit.

Psal. 12. *Misericordias Domini in aeternum cantabo.* Inter omnes namq; diuinæ maiestatis proprietates & attributa, ipsa primas fert misericordia. quippe quæ totum terrarum orbem impleat: *Misericordia Domini plena est terra.* Quid ais David? Solam terram misericordiae limitem constituitis? latius, mihi crede, sese extendit.

Vna namq; extremitate ad inferos vsq; pertingit, altera vero caelum ferit. Et profecto ita se res habet: dicat damnari apud inferos quodcumque lubuerit, misericordiam tamen Domini agnoscat necesse est. Peccata enim eorum citra condignum puniuntur, neque tantis suppliciis castigantur, quantis ipsa reuera castigari commeterant. & ipsæ sanctorum animæ, felices illæ ac ter beata animæ, supra meritum, laborum & ærumnarum suarum præmia recipiunt.

At nos mortales, qui hac in valle lachrymarum peregrinamur, plus tibi ô sancta, diuina, & æterna Misericordia, quam diuinæ omnipotentiae debemus ab ea enim esse nostrum per creationem habemus, at tibi quod conseruati sumus, adscribere necesse est: quod mille in se creationis genera complectitur, ac toties renouatur, quor momenta vita hæc nostra habet. Conseruatio enim est continuata productio. Itaque, Auditores, ipsa nos misericordia conseruat: ipsa est quæ nos redemit, ipsa eadem, quæ nos iustificat, ipsa deniq; misericordia est, quæ infinitam illam Dei maiestatem è cælo coegit descendere, vt nobis medicus existeret, ac debilitates & paralyim nostram persanaret. Pergit igitur Propheta, misericordias Domini deprecari, ac numquam desiste: *Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine:* ante omnia vero misericordiam, quæ te in terram atraxit, ac nostratem esse coegit.

Psal. 109. *Tob. 4. & seq.* *Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine:* ante omnia vero misericordiam, quæ te in terram atraxit, ac nostratem esse coegit. Magnum sane & clarum diuini erga Tobiam favoris fuit indicium, cum ad eum vnũ è septem illis Angelis, qui semper ante diuinæ illius maiestatis oculos consistunt destinavit: qui eum à morbo liberaret, lumen ei oculorum redderet, dæmonem effugaret, filioque eius de cõiuge prouideret. Quod ipse quidem Tobias tanti æstimauit, vt dimidiã

bonorum partem in beneficiorum remunerationem ipsi obrulerit: at vbi cognouit, vnũ esse de septem illis spiritibus, qui semper in conspectu diuinæ maiestatis apparent, pauore & timore consternatus vna cum filio, *caecidit super terram in faciem suam.* At multo maior amor est, & longe excellentius misericordiae genus, non amplius Angelum, at Dei verbum, imo vero Dei filium, à Patre hunc in mundum destinatum contemplari, vt morbos nostros curaret, dæmones expelleret, nosque ipsos æternæ iustitiæ, per conubium illud, quod in incarnatione eius initum est, reconciliaret.

Amor & misericordia qua Deus erga regem Ezechiam vsus est, pene incredibilis videri queat, cū scilicet ei in lecto decubentis, desperata iam valetudine, & iamiam è corpore migraturo, Isaiam Prophetã mittit, qui illum ab ægitudine liberaret, vitæq; quindecim annos adiungeret, in cuius rei signum *reduxit umbram per lineas, quibus iam descenderat in horologio Acha, retrorsum decem gradibus.* Verum amor & misericordia quam idẽ Deus in hominum genus declarauit, longe præstantior est ac multo maior: Neque enim ad vos Prophetã destinavit, at vnã de gloriosissimæ Trinitatis personis. Nam cum æger ille Ezechias, genus, inquam, humanum, vsq; ad mortem decumberet, omni spe destitutum, à suis derelictum, damnationeque æterna iamiam castigandum, Deus ipse cælo descendit, sanitatem eidem affert, vitam producit, eidemq; non quindecim annorum spatium, sed æternitatis infinitæ adiungit: hoc exprimi verbis nequit, & infinitæ misericordie est. Tum scilicet Auditores, tum, inquam, in clarũ recuperatæ valetudinis signũ, summus ille mudi sol, Verbum illud diuinũ, decem gradib. retrocessit, nouem Angelorũ ordinib. sese submittes, & humana sese carne induens. Longius verò adhuc retrocessit, cū vsq; ad crucem & mortem, ac deniq; ad terræ centrũ descendit. Atq; vt huiusce rei signũ, argumentũ, & euidentissimæ illius misericordie testimoniũ perspiciatis: Euangelium hodiernũ accedite, in quo eum hodie ad piscinam, inter tot debiles & ægtos constitutũ, in medio ciuitatis Ierosolymitanæ, paralyticũ,

Tob. 12.

Dei amor erga regẽ Ezechia.

4 Reg. 20. Isai. 38.

Mirus Dei amor erga hominos.

lyticum sanitati restituentem videbitis. Est autem Ierolymis Probativa piscina, &c. Prius de piscina vnum atque alterum verbum loquamur, ac deinde de paralytica verba faciemus.

II. Piscina Probativa descriptio.

Quod ad primum spectat, erat in magna illius Ierolymitanae civitatis medio stagnum, quod in Euangelio piscina appellatur, in quod oves quae Deo in sacrificium offerendae erant, immergebantur: atque ideo Graece Πρωβατικὴ nuncupata, quasi piscina onium. Ambiebant hanc quinque porticus & atria, in quibus omnia languidorum genera, caeci, claudi, paralytici, & phthirici, aquae motum praestolantes iacebant, Angelus quippe Dei e caelo stans quibusdam horis, aquam turbaturus descendebat, post quem motum qui primus in piscinam descendisset, ab omni infirmitate morboque liberabatur.

O sacra & vere prodigiola piscina, quid nobis denotas? Eris forsitan figura Sacramenti Baptismi, in cuius vndas animae paralyticae, peccato originis nimirum infectae, si coniciantur, confestim ab omni morbo liberatae, ab omnibus inquinamentis emundatae & ab omnibus poenis soluta sunt.

Piscina figura est poenitentiae.

Bene quidem: at multo mihi melius per vndas haec & motum Piscinae ipsum Poenitentiae Sacramentum allegorice designari videtur: quod nimirum piscina est, quae non ab Angelo, verum ab ipso Christo Iesu, qui Angelus Testamenti à Prophetis appellatus est, mouetur: in quam si paralyticus peccator se coniciat, ab omnibus quamprimum vitiis flagitiisque emundatur. Quod Prophetam David innuit, dum ait: *Lauabis me, & super niuem dealbaber*; ac si diceret: Totus paralytici discretior, lepra corpus vndique meum scater; at permitte me vellemel piscinae poenitentiali corpus & peccata immergere, instar niuis albicans egrediar.

Malach. 3.

Psal. 50.

O sacrum & vere diuinum stagnum, salutares vndas poenitentiae, & vere admirabiles! estis scilicet illae aquae, super quas Spiritus sanctus in ipso mundi primordio ferebatur, Spiritus Domini ferebatur super aquas. Estis diluuium hoc gratiarum, cui Arca Noë, id est, Ecclesia, innatat, ac mundi reliquias morti eripit. Vos estis sacra illa & benignis-

Gen. 2.
Gen. 8.
Iob. 19.

simae aquae elatere ac membris Iesu Christi profuentes. Vos estis aquae illae Rubri maris, Exod. 14. quae Israelitas sospites & sicco pede traducitis, & Aegyptios cum omnibus copiis inuoluitis. Vos denique illae estis aquae, de quibus Psalmista loquitur: *Conquassata capita draconum in aquis*; peccata scilicet horrenda & enormia.

O millies admirandam piscinam! tu scilicet es Euripus ille, sinus maris inter Bœotiam trianstrum & Eubœam, qui, Mela referente, septies de Euripi die reciproco fluxu ascendit & descendit: tu est, nempe septies fluus & refluxus! fluus per septem Spiritus sancti dona, quae tecum trahis, ac per septem capitalia peccata, quae te fugas, defluus. Auctorem huiusc rei ac testem habeo Dauidem vatem, vix enim ille Euripum hunc poenitentiae intrauerat, quin statim septem fluxibus fluere incipiat: *Septies in die* Psal. 138. *laudem dixi tibi.*

Atque ita se reuera res habet: postquam enim omnium fontium, riuorum, fluviorum, amnium ac marium vires, prodigia & miracula indagauero; omnia in vna hac poenitentiæ piscina video comprehensa, ipsa enim eminenter & formaliter in se continet, quidquid reliquae aquae singulare habent, atque omnes aliarum vadarum vires, & prodigia in se vna comprehendit.

Refert Augustinus in Aloania, olim Episcopus dicta, fontem esse, qui singulari quadam & occulta vi faces immerfas & extinctas accendat, & e contrario extinguat accensas. Id ipsum in piscina nostra poenitentiae reperitur, in ea namque faces peccatorum extinguntur, & virtutum accenduntur. Praeterea an non haec sunt aquae, quae operibus mortuis vitam reddunt, virtutes reuocant, & animas à morte exsuscitant? Pinius in eandem rem ait in Sclauonia fontem reperiri, qui pannum & lini frusta, & quidquid in eum conicitur, comburat. Piscina quoque poenitentiae fons est charitate ardens, qui festucas ac frustilla concupiscentiae & prauorum affectuum comburat; & quidquid illi iniectum est, consumat & in cineres redigat. Vnde Cyprianus: *Poenitentia reuertit avaritiam, horret luxuriam, fugat superbiam, format amorem, calcat superbiam, con-*

August. de ciuit. lib. 11. cap. 3. Fons facti extinguit accendit. Praeterea extinguit. Lib. 2. 19. Cypria. de paenit. 11.

timet linguam, componit mores, odit malitiam, excludit inuidiam, deniq; omnia in flammam & cineres redigit.

Amnis Lyncestius in Macedonia acriculus est,

Plin. lib. 3. Quem quicumque parum moderato gusture traxit,

Haud aliter tiubat, quam si mera uina bibisset.

Eiusdem saporis sunt aquæ illæ piscinæ pœnitentialis, atque eiusdem plane naturæ, a credinem quidem nonnullam habent, animas tamen amore Dei inebriant. Audiamus quid hic D. Gregorius dicat: *Et in dementia ergo culpa non secuta quiete foueat, sed saluens amaritudo pœnitentiæ irrumpat.* Id ipsum & D. Augustinus: *Pœnitens, inquit, semper doleat, semper coram Domino ante quem peccauit, erubescat, & dolorem cum uita finiat.*

Moral. lib. 4. cap. 22. Ergo culpa non secuta quiete foueat, sed saluens amaritudo pœnitentiæ irrumpat.

Lib. de pœn. D. Augustinus: Pœnitens, inquit, semper doleat, semper coram Domino ante quem peccauit, erubescat, & dolorem cum uita finiat.

Fons memoriam fouens, & alter memorie noxius.

Quin etiam in Bœotia haud procul à fluuio Orchomeno duos fontes reperiri aiunt, eodem tempore & tenore fluentes, at non eiusdem naturæ, vnus quippe eorum memoriam prodest, & eam conseruat, alter vero obest, & eam destruit. Non est autem necesse, ô curiosi rerum indagatores, huius rei uidentæ & experiendæ ergo longinquas regiones percurrere, id ipsum enim in aquis pœnitentiæ fieri conspiciamus: excitat enim illa præteritorum criminum memoriam, quod illa cognoscamus, cognita oderimus, exosa fugiamus, ac eadem fugiendo bonis & sanctis operibus nos demus. Audi regium illum Vatem aquis hinc gustatis dicentem: *Recognitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anima mea.* O iuendam & gratam omnium annorum, omnium mensium, & omnium uitæ horarum memoriam. Eadem quoque opera huius mundi, & omnium voluptatum, inanumque corporis huius deliciarum memoriam exiit, ante omnia vero præteritarum iniuriarum ab aliis acceptarum obliuionem inducit.

Zuc. 24. Præclarum huiusce rei exemplum in Evangelio legimus. Christus Dominus ipso resurrectionis die cum à duobus illis uisitoribus, qui in Emmaus tendebant; interrogaretur, num sciret, quid paucis ante diebus Ierosolymis, in monte Caluanæ, in arbore crucis contigisset; aqua hac inebriatus, rerumque præteritarum memoriam quodammodo exuens, ac tormentorum suppliciorumque oblitus, dixit: *Qua, quasi diceret. Quid accidit: quid factum est Ierosolymis? O benignissime ac clementissime Iesu, an non amplius flagellorum, spinarum, clauorum, crucis, passionis denique tuæ meministi? itane omnium cruciatuum tuorum memoriam exuisti? tantum scilicet aquæ huius bibisti, ut omnium horum oblitus sis.*

Est præterea in Sicilia fluuius, qui semel Fluuius potus mentem & ingenium acuit; qui proinde *uobis* appellatur. Eiusdem plane efficaciam sunt aquæ pœnitentiæ; semel enim gustatæ intellectum dant paruulo, & ingenium exacuunt, ut omnia statim peccata cognoscamus, & cognita fugiamus.

Est insuper in Phrygia duos fontes; testatur Plinius, quorum primus lacrymas bibenti excutiat, cui inde nomen *χλαυρ*; alter vero risum, qui nomen hinc inuenit *χαλαρ*. Quam apte uero hoc Piscinæ nostræ quadrat? modo enim iustos in afflictionibus gaudentes efficit; cuius rei testes habeo Apostolos, qui aqua huius fontis potati, *ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam Actor 3. digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* Modo uero peccatoribus lacrymas excutit: restantur id Petri, Magdalenæ, testatur id Dauid: *vates ac Rex: fuerunt mihi Psal 41. lacryma mea panes die ac nocte. & item alibi: Psal 6. Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meum stratum meum rigabo.* Vnum atque alterum peccatum, ô Rex; tot lacrymis eluis? ego uero qui tot peccatorum commisi millia, imò infinita, ne lacrymulam quidem valeo elicere. Ad has igitur aquas propera, has bibe, his inebria te ô anima, ut peccata deplorare queas, & lacrymarum imbres profundere.

In Athiopia fons esse traditur rubicundus, qui vel gustatus gustu hominem prius saporem uat. vere prodigiola pœnitentiæ, id ipsum & gustum merito de te dicere poterò: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt; celestium è contrarium gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

Fons qui uat. vere prodigiola pœnitentiæ, id ipsum & gustum merito de te dicere poterò: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt; celestium è contrarium gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

Fons qui
dentes
excudit.

1 Grad. 19.

Aquæ li-
gnum in
lapides
commu-
tantes.

Plin. lib. 2.
cap. 103.

Tu enim es quæ eos inebrians dicit: *Qua su-
per caelos sunt, sapite, non qua super terram.*

In Germania, haud procul à Frisia fontem
esse ferunt, cuius latex epotus dentes omnes
excudiat. experimento id didicere Cæsaris
Germanici legiones, quæ his gustatis aquis
omnes penitus dentes amisere. Eadem prorsus
vis & efficacia in nostra est pœnitentia:
quamprimum enim liuidos detractionis &
inuidiæ dentes aufert; unde Climacus, *Vera
germanaq; pœnitentia certum argumentum est,
oblitio iniuriarum.*

Tradunt adhæc naturalium rerum aucto-
res, atq; ita se res habet, aquas reperiri, quæ
ligna in lapides commutent; & quod magis
adhuc mirare, oliuas atque alias arbores vi-
rentes, quamprimum & in rubrum mare cõ-
iiciuntur, lapidescere. Rubrum hoc mare ip-
sa est pœnitentia, sanguine & meritis Chri-
sti Iesu rubescens, quæ virides illas arbores,
animas scilicet molles ac delicatas, virore
mundano nitentes, in lapides ac saxa forti-
tudinis ac constantiæ conuertit.

Quid amplius? Gallia hæc nostra Rhoda-
num flumen habet, cuius tantus impetus,
tanta vis, ac violentia esse perhibetur, vt la-
cum Lemannum transiens, nusquam cum
eius aquis, vt Plinius ac deinde Strabo, ob-
seruauerunt, commisceatur. Est quoque in A-
merica fluuius, *Rio de la plata*, id est, fluuius
argenteus, nuncupatus, cuius tanta vis est,
& impetus, vt ad quadraginta leucas, mari
licet immistus, cursum suum & saporem, in
medio saluginis retineat. At multo adhuc
violentior, mihi credite Naturæ scriptores,
ipsa est pœnitentia; illa enim animas defert,
& in mundo viuere & fluere facit, instar ta-
men Rhodani ac fluuij argentei, nihil vt in
medijs vanitatibus mundi; delitijs eis con-
ragionis mundanæ adhærescat, aur gratiæ
dulcorem vlla ex parte amittant.

Non est igitur, ô fontes, flumina, & ma-
ria, vestra vt prodigia amplius commemo-
retis; cedite, cedite aquis piscinæ nostræ pro-
batæ, quæ omnes languores & omnia mor-
borum genera persanant. Ecce hic ingentem
languidorum multitudinem ecce claudos,
cæcos, paralyticos, quos in pristinam illâ sa-
nitatem restituent, & quibus solitas vires

& sensus reddent. Videte hic miserum para-
lyticum, iam à triginta annis paralyti excru-
ciatum, quem illæ in pedes restituent, & in-
star cæcerorum hominum ambulare facient.
Nihil vnquam vos simile quotquot estis
fontes, præstitistis. Vos vero Catholicæ mu-
lieres, mulieres inquam honestæ & mode-
stæ, hanc piscinam suspicite, ad hanc acce-
dite, in hac vos abluite; hic est quippe hysso-
pus illa, qua Dauid ad peccati sui maculas
eluidas aspergi à Deo petebat, *Asperges me* psal. 51.
Domine hyssope & mundabor. O vere admiran-
da hyssope, quot mihi conceptus insinuas.
Est namque hyssope, exigua quædam her-
ba, morbis sanandis accommoda, pulmoni-
bus purgandis utilis, in petris & rupibus lo-
cisque lapidosis excrecens. Pœnitentia vero
longe excellentius est medicamentum, plan-
ta est, quæ inter lapides & loca confragosa,
inter rigores scilicet & austeritates surgit,
animabus mundandis, omnibusque peccati
maculis eluidis peropportuna. audite vero
quid de hac expertus dicat: *Asperges me Do-
mine hyssope, & mundabor.*

Quin etiam planta hæc longe excellen-
tiores fructus profert, ac præstantiores in-
uentiones producit. In lege namque veteri
decretum erat, vt hyssope in sanguine passeri
immolati intincta leprosus sepius, ita
mundandus, adspargeretur. An non hysso-
pus illa sanguine parua huius auiculæ tincta
ipsa est pœnitentia, innocuo Christi Iesu,
aui inquam pro totius mundi salute obla-
tæ, sanguine irrigata? an non leprosus hic
peccatorem significat? intinctio illa sepius
iterata, an non denotat septem mortalium
peccatorum abluionem?

Vtlerius. In eodem libro, iubetur sangui-
ne vituli sepius sacerdos altare aspergendo
illud ab immunditijs & sordibus purgare.
Altare hoc cor nostrum est, altare inquam,
in quo Deo laudes offerimus, per aspersio-
nem illam septenam, septem mortiferorum
criminum effugatio, à quibus anima per
pœnitentiam abluirur & mundatur, intelli-
genda est.

Ad vos postliminio, diutius euagatus, re-
uertor ô mulieres? hic siquidem esse assero
salutaria illa balnea & sancta lauacra, in qui-
bus

bus easte sese Susanna abluunt: in quibus victima Deo in sacrificium oblata lauantur. Ingreddimini igitur, abluite vos, angelus enim iam e caelo descendit, & aquam commouit. In ijs omnes superbiae sordes abluite, in ijs omnes voluptates, ornatumque superfluum deponite.

Vos quoque viri, intuemini hic diuina illa lauacra, sacros illos aquae ductus, aut potius sanguinis ductus passionis Christi, qui lepra mundant, a auaritia eluunt, incestum tollunt. Ecce hic o principes, locum, in quo Naaman Syrus a lepra mundatus fuit. Ecce hic, o Reges, locum, in quo Magnus ille Constantinus sanatus est. Ingreddimini omnes in piscinam hanc poenitentiae; vos infideles, qui in tenebris infidelitatis instar caecorum erratis; vos haeretici, qui in vtramque partem claudicatis; vos peccatores, quos paralytis per omnia membra diuexat. Omnia namque ipsa curat poenitentia, & peccata quae per ignorantiam commissa sunt, hoc est caecos; & quae per fragilitatem, id est, claudos, & quae per peruersam & meram malitiam, id est, paralyticos.

Crediderim mecum omnes rem sane admirandam notare. Contemplari hic licet infinitos aegros, magnam languidorum copiam, ac tantam eorum diuersitatem: & interea vnum tantum paralyticum sanitati restitui. An non hic vere Christi sententiam adimpleri dicendum est, *Multi sunt vocati, pauci vero electi*? Proponite vobis quoque ob oculos tot hominum millia, quae tempore diluuij super faciem terrae dispersa erant, ex quorum numero octo tantum animae ab aquis diluuij immunes fuere. Recordemini ad haec e sexcentis hominum millibus arma ferre valentium, qui Aegypto egressi fuerunt, solum duos terram promissionis ingressos fuisse. Aduertite etiam circum piscinam hanc quinque porticus, quinque peristilia, ac veluti ambulacra fuisse languidis referta? Verum quid haec omnia declarant?

III. Quinque porticus, an non quinque sensus corporis, visum, auditum, odoratum, gustum, & tactum significant? Omnes hi lan-

guent, & infirmi sunt. Plurimos enim impudicos aspectus, & lasciuos intuitus, qui vt corporis venenum oculis hauriuntur; visus hic continent, tot inhonesta verba, tot libidiosa carmina auditus hic audit, vt vix fieri queat, quin debilitetur. quot vero odoratus exoticos odores, quot mollia & pretiosa suffimenta, quos non crocos, quas non Arabum lacrimas; aut balsami guttas trahit, ac spirat sub gustu vero, quanam deliciae, quinam sapores continentur? Tactus autem quanam turpitudines, quas impudicitias, quas sordes & inhonestates non subit? An non igitur sensus nostri porticus sunt, diuersis languidorum generibus referta?

Sublimius adhuc res haec deducenda est. Non ignoratis, o Philosophi, quinque animum nostrum habitibus constare, artis scilicet, prudentiae, scientiae, sapientiae & intelligentiae ad quos omnia nostra facta & meditata referuntur. In prima porticu, scilicet artes continentur mechanicarum. Prudentia complectitur senatores, sapientes mundi huius, & consiliarios. Sub porticu scientiae omnes docti comprehenduntur, Philosophi; Theologi, Oratores Concionatores, ambulacro denique sapientiae oes Religiosorum ordines. Quos omnes, si rem penitus inspicatis, infirmitatibus multis distineri videbitis, an non videtis, quot caeci, quot claudi, quot paralytici, inter mechanicos, magistratus, Philosophos, & inter Religiosos reperiatur? certum quippe est multas caecitates, imperfectiones, paralytes, defectus & scandala in omni hominum genere reperiri. Dicam itaque & vere dicam, piscinam hanc omni ex parte admirabilem esse, & quae nihil in mundo aut diuinius, aut eminentius excogitari possit. Iam vero tempus est, vt ea relicta ad alteram concionis meae partem veniam: ac nonnihil de misero illo paralytico loquar.

Miser ille Paralyticus, qui triginta ipsos annos infirmitate hac diuexatus fuerat, genus humanum ad viuam nobis representat: quod quatuor annorum millibus, & amplius ante Christi aduentum exhaustum & manum confectum fuerat aegritudine (heu diuturna paralytim!) prodigiosum illum non dico

quinque his porticibus quinque animi facultates significantur. Aristot. 6. Ethic.

IV.

Paralyticus hic genus humanum denotat.

piscinæ, sed passionis quam Messias passurus erat, motum semper expectans, per quæ à morbis & ægritudine erat liberandum, Proh dolor! Originalis peccati paralysis ipsum inuaserat, adeo ut ad pia & bona opera nulla sese ratione, multoque minus ad satisfaciendum, mouere posset. Paralysis laborabat in intellectu per ignorantiam, in voluntate per malitiam, per fragilitatem in potentia concupiscibili, adeo ut ad omnem virtutem, & quidquid cum virtute coniunctum foret, prorsus ineptum esset.

Simile.

Quemadmodum enim arbores, semel fulmine de cælo tactæ, quamprimum exarescunt, neue vllas aut frödes aut fructus producant: Ita quoq; miserum mortale genus, graui illo peccati originalis ictum fulmine, quamprimum exaruit, ac nullos deinde meritorem fructus protulit, meritorem inquam, quibus tum pena satisfaceret, tum peccatû commissum deleteret. Reuocate igitur in memoriam sicut illam Euangelicam, quæ maledictionis fulmine à Domino percussa statim arefacta est, & omnem penitus virorem amisit: ad cuius similitudinem Adam; prima naturæ humanæ arbor, in medio paradisi terrestris plantata, diuina maledictione percussus, statim exaruit, & omnem iustitiæ virorem vigoremque ac splendorem perdidit.

Luc. 10.

Natura humana cum muliere fluxum sanguinis patiente comparatur.

Proponite simul ob oculos mulierem illam Euangelicam, quæ duodecim annis fluxu sanguinis vexata, omnes facultates ad sanitatem recuperandam, & quidem frustra, impenderat. Dicite mihi, an non illa humanæ naturæ imaginem ad viuû representat; quæ fluxu sanguinis, peccati originalis scilicet contagio, quod sanari nisi magna difficultate non poterat, vexata; omnia sua merita; vota, gemitus, & omnes satisfactiones impenderat, exhauserat, ne dicam amiserat, à quo tamen nulla ratione poruit liberari?

Quæ mala peccatû in animâ inuehat. Iudic. 16.

Quantum porro homini detrimentum affers ô peccati paralysis? animam enim simul & corpus debilitas, ac membrorum vsu priuas. Id ipsum facis animæ, quod olim Philistæi Samsoni; aufers ei vires, eruis oculos, ac vitam eripis. Exæcas eam, & ne mereatur efficis, gratia eam priuas & virtutibus, ac simul ei vitam aufers. ô paradoxa! Pec-

catum, eum qui mori non potest, mori cogit, occidit, necat & inuadit miseris animas. Merito, & bene quidem, olim Paulus dixit: *Horrendum est incidere in manus Dei uiuentis*; equidem alio sensu dixerim: *Horrendum est incidere, in manus peccati occidentis*. Hæc igitur, peccatores, in mentem reuocate.

Non est autem, quod miremini Auditores, si miser ille Paralyticus, triginta octo annis sanari non potuerit: nullum enim habebat, qui eum in piscinam post aquæ motum coniceret; donec tandem Angelus ille cælestis, aquam moturus, de cælo descendit, & vltro eum in piscinam coniecit. Quis vextu es, ô Angele, vñusne Seraphinorum? an ex ordine Cherubinorum? an inter Dominationes, aut Potestates locum tenes? Nequaquam, sed Princeps est Angelorum, Rex Seraphinorum, Deus ipse qui sese Angelum à Prophetis vocari iubet: *Vocabitur nomen eius magni consilij Angelus*, ait Isaias. Hic est, cuius iussu sacra hæc piscina fuit & restituit. Omnia enim Ecclesiæ Sacramenta à passione & cruce Iesu Christi, ut inter eruditos notum est, efficaciam & vim fortuantur.

Referunt naturæ indagatores, Nilum, qui totam Ægyptum quorannis irrigare solet, septem ostiis ac veluti orificiis in Oceanum ruere; vnde Poëta: *Septem ostia Nilus*. Equidem putem passionem Christi, haud incongrue Nilum dici posse, quæ velut torrens septem ostiis exundans, montem Caluarie irrigans, in mare Ecclesiæ septem Canalibus, id est septem Sacramentis deuoluitur. Audite, quomodo Vates Regius sententiæ meæ accedat; aut ego ipsius: *Fluminis impetus laesificat, ciuitatem Psalms Dei*.

Verum, ô miser paralytice, misera inquam natura humana, quam ratione fieri dicam, ut tanto temporis spatio ægritudine langueas, quomodo te hominem non habere ais, qui te ad piscinam post aquæ motum deferat; neminem esse qui saluti tuæ studeat? An non tot Patriarchas, tot Prophetas, tot denique sanctos viros habuisti? cur te illi in piscinam non coniecerit? *Quid?*

tot semper Angelos habuisti, tot Iosephos, Danieles, tot Dauides, tot Elias, tot Elisæos, Isaias, & alios permultos, quam ergo ratione hominem te negas habuisse? verè hominem paralyticus ille non habuisset, si Dei verbum, hominem non induisset: est namque ille homo, quem totus terrarum orbis tanto tempore expectarat. ille, inquam, homo, quem Pilatus admirans Iudæis ostendit, dicens: *Ecce homo.*

Alia adhuc meditandi materia in hisce verbis: *Non habeo hominem*, latet. Postquam enim semel in peccatum nos incidere contigit, postquam paralyti laborare cœpimus, nullus omnino homo, nullaque creatura est, quæ nobis mederi possit. Tunc ò anima, clamare necesse est, cum in huiusmodi discrimine versaris, tunc dicere oportet, *Hominem non habeo.* Tu solus es Domine qui mihi potes succurrere, qui misericordia mihi tua auxiliari, vt hodierna die Paralytico huic auxiliatus es. Et sanesceri non potest, vt quis ad gratia statum à peccato redeat, si Deus manum auxiliatricem non apponat. Nunquam Ionas è ventre ceti, & de profundo pelagi liberatus, ad solis huius intuitum rediisset, nisi miraculo quodam & prodigio Deus eum liberasset. Id ipsum plane tibi cõtingit peccator: naufragium enim passus, nõquam è profundo peccati liberari posses, si te Deus violenta manu non extraheret. Quare gratia Dei præueniens cum primis necessaria est.

Mille huius rei figuras, mille similitudines in sacris Biblijs habemus. Prius gallus cantauit, quam Petrus ad peccata sua deploranda egrederetur, & ad Dominum conuerteretur: necesse est gallum, id est, gratiam præuenientem cantare, priusquam quis iustificationis compos fiat. Magi Christum adoraturi venere, verum ductu stellæ, *Stella antecedebat eos.* Tres Mariæ Ierosolymis ad Christum in sepulchro quærendum profectæ sunt, sed *orto iam sole.* Quibus sacra litteræ docent prius, nos non dico Ierosolymis, sed peccato nostro, vel è terra barbara, gentilium illorum principum exemplo, ad Deum quærendum egredi non posse.

Tom. 1. Bessai Quadrage.

se, quam stella præeat, quam gratia præuenientis sol exoriatur.

Addam ad has similitudines conceptum aliquem è natura petiturum. Docent Philosophi, cœlos à seipsis non moueri, sed Angelos motum eorum efficere & producere: & ab intelligentijs eos, non propria forma & virtute moueri. Idem plane de motu illo supernaturali iustificationis asseuero, nobis ipsis scilicet non prouenire, nec viribus eum nostris adscribi posse: at Deum solum eiusce motus originem esse & auctorem. *Quidquid enim mouetur ab alio mouetur*, vt bene ait Aristoteles: quod in iustificatione potissimum valet. Nunquam quoque paralyticus hic piscinam intrasset, nisi Iesus eum antea per-mouisset.

Insignis conceptus.

Aristot. axiom. 7. & 8. Phys.

Quamobrem, Domine, qui verus es motor, & auctor bonorum omnium, ostende nobis misericordiam tuam, incita nos, gratia nos tua præueni, sanctis inspirationibus exstimula. Eheu nos miseros Domine, tantoperè expectate & desiderate mundi Redemptor; tanto tempore hic veluti paralytici, ante piscinam, motum & influxum gratiæ tuæ operientes, ægri & infirmi decubimus. Immerge nos igitur, immerge animam nostram, paralyti mirum in modum excruciatam. Iam plusquam triginta annis spirituali ægitudine detinetur, auaritia scilicet insaturabili, ambitione incredili, denique plurimis enormibus peccatis diuexata. Succurre igitur illi, clemētissime Domine, & præsta, vt a te suauem illam vocem audire mereatur, *Surge & ambula*, *Surge* inquam, à peccato, & *ambula* per bona opera. nam hæc relictissima & compendiosissima ad cœlura via est.

SABBATO POST DOM. I. QVADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. De premio gloria cœlestis.
- II. De Transfiguratione quintuplici.
- III. De solari Domini splendore.
- IV. De sermone in monte.

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Io-

o o *anmen*

Peccator à peccato se liberare nequit sine gratia & misericordia Dei.

Ion. 8.

Similitudines & sensus allegorici.

Matt. 27.

Matt. 2.

Matt. 28.

Passio Christi cum Noe auuio parati